

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Secunda Secundæ Et Tertia Pars Divi Thomæ Complectitvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores, & praxim spectantes, maximè circa
Sacramenta, accuratè declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1664

Sect. II. De objecto formali Charitatis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13826

Tom. II.

IV.
*Homo seipsum diligere potest amore Charitatis.**Quatuor objecta Charitatis statuit S. Augustinus.*V.
*Castigatio corporis inter alia ad illius amorem pertinet.**Doctrina de carnis castigatione displicet seculari.**Explicatur dictum quoddam D. Gregorii.*VI.
*Pessimi reprobi in hac vita diligere vero actu Charitatis.**Antichristus habebit Angelum Custodem.*VII.
*Quid dicat S. Augustinus circa orationem pro reprobis.**Fraterna correctio in quibusdam rebus impendi reprobis debet.*

Quæres secundò, utrum quis diligere seipsum possit affectu Charitatis, & hac ratione censeretur inter proximos. Respondetur affirmativè: ut tamen amor, quo se homo diligit sit actus Charitatis, amare seipsum debet propter Deum; si enim hic affectus ex amore proprii commodi oriatur, pertinet ad amorem concupiscentiæ. Hinc Sanctus Augustinus lib. 1. de Doctrinâ Christianâ cap. 23. & 26. quatuor statuit objecta Charitatis, Deum, nosipsos, proximam, & corpus proprium. Primum, inquit, est supra nos, secundum nos sumus, tertium juxta nos est, quartum infra nos.

Huic nihilominus amori corporis non obstat moderata illius castigatio, imò ad verum illius amorem pertinet, sicut Pater, quem diligit filium castigat. Quare Apostolus 1. ad Corinth. 9. vers. 27. *Castigo, inquit, corpus meum, & in servitutem redigo: ne forte, cum aliis predicaverim, ipse reprobus efficiar.* Hæc tamen de carnis castigatione doctrina, molli hereticorum nostri temporis sectæ mirum in modum displicet, plenamque & perfectam cum proprio corpore Charitatem servandam prædicant, illudque fovendum semper sacè delicatè tractandum, nec quidquam ei molestiæ citra gravem præcepti Charitatis violationem inferri posse pronunciant. Quod verò dari possit affectus Charitatis hominis ad seipsum, non est contrarium dicto illi Divi Gregorii homiliâ 17. in Evangel. ubi ait Charitatem in alium tendere debere, ut esse Charitatis possit; non enim negat S. Doctor Charitatem ejusdem ad seipsum sub conceptu amoris præcisè, sed sub conceptu amicitia, quæ propriè loquendo semper est ad alterum.

Quæres tertio, utrum inter proximos hac in re censeretur reprobi, & an vero actu amoris, seu charitatis diligere possint. Respondetur, si clarè per revelationem absolutam constaret aliquem esse reprobum, non posse quemquam ita eum per Charitatem amare, ut absolute velit ipsi beatitudinem, utpote quæ jam cognoscitur ei ex suppositione impossibilis. Non tamen repugnat, ut per actum Charitatis alia ei quis bona velit, quæ non habent oppositionem cum reprobatione, ut desiderare & petere ei gratiam, qua varia peccata vitet, & hos vel illos virtutum actus eliciat. Quare S. Thomas 1. parte, quæst. 113. a. 4. ad tertium ait reprobos, ipsumque Antichristum habituros Angelos custodes, per quos, inquit, *Etsi non juventur, quantum ad hoc quòd vitam æternam bonis operibus mereantur: juvantur tamen quantum ad hoc, quòd ab aliquibus malis retrahuntur: quibus & sibiipsis, & aliis nocere possunt.*

Hoc ergo modo intelligendus est S. Augustinus, dum lib. 21. de Civitate Dei, cap. 24. affirmat, si Ecclesiæ certò constaret, quinam inter eos, qui etiamnum in hac vitâ degunt, sint reprobi, & ad æternam mortem destinati, non magis oraret pro illis, quàm pro diabolo. Intellegi, inquam, debet de oratione, qua ipsis petatur cælestis beatitudo; alia enim bona, ut gratia ad quadam peccata vitanda ipsis petere possumus juxta dicta numero præcedente. Quo etiam sensu capi debet quod docet Vasquez 1. 2. Disp. 72. num. 17. ubi ait quamvis reprobis cognitit ut talibus impendi fraterna correctio ex charitate possit, neminem tamen ad id teneri, cum non sit spes emendationis. Sed contra, spes enim est ut varia peccata per admonitiones & reprehensiones vitent, & hoc modo levius in inferno

puniantur; unde & beneficium fraternæ correctionis non est ipsis penitus denegandum.

SECTIO SECUNDA.

De objecto formali Charitatis.

Dico primò: Objectum formale principale Charitatis Theologicæ esse bonitatem divinam, non quatenus constituit peculiare prædicatum à reliquis ratione nostrâ distinctum, sed prout dicit summam perfectionem & excellentiam in omni genere entis; sicut enim secundum unum tantum vel alterum attributum non est ratio adæquate beatificans hominem, ita nec est adæquate ratio dilectionis Dei. Hæc est expressa mens S. Thomæ 2. 2. quæst. 23. a. 5. ad secundum: *Vna, inquit, sola ratio diligendi (Deum) attenditur principaliter à Charitate, scilicet divina bonitas, quæ est ejus substantia: quasi diceret, ut est infinitè perfectus in omni genere entis, & hoc sensu summum bonum.* Idem tenet Scotus in 3. Dist. 23. quæst. unicâ, Gabriël ibidem, artic. 3. dub. 3. Conclusionem primâ.

Probat Conclûso: Deus enim secundum se, & suas perfectiones intrinsecas est dignus qui ametur, & cui bonum velimus, sicque Beati hæc ejus attributa & infinitas in omni genere excellentiam intuitivè cernentes in illius amorem rapiuntur. Ratio autem est, sicut namque res alias, non job majorem tantum utilitatem, sed etiam quo præstantiores sunt, eo magis amamus, magisque in earum perfectione complacemus, idem est de Deo infinitè in omni genere entis perfectio.

Adde tamen, bonitatem solam, aliudve quodcumque attributum in Deo, esse sufficiens objectum formale actus Charitatis Theologicæ, possèque Deum ob quamcumque ex suis perfectionibus intrinsecis vero actu amoris amicitia diligere. Hoc clarè constare videtur; nullum enim est attributum divinum, quod non sit infinitè perfectum, & consequenter amabile, aptumque ad actum amoris terminandum: si enim, ut proximè dictum est, singularis aliqua perfectio in creaturâ rationali sufficiat ad eam ratione hujus excellentiæ amandam, quanto magis infinita aliqua perfectio in Deo. Confirmatur; si namque (quod non est cur fieri nequeat) Sanctus aliquis in cælo unum tantum Dei attributum per clarâ & intuitivam visionem cerneret, Deum propter hoc attributum amare posset actu dilectionis huic visioni respondente, ergo unum Dei attributum est sufficiens ad actum Charitatis.

Hinc inferitur quid de illorum sententiâ existimandum sit, qui asserunt Deum esse objectum Charitatis in quantum est auctor bonorum supernaturalium. Si enim ideo Deum amandum esse dicant, ut nobis dona supernaturalia conferat, hic est amor concupiscentiæ, Deum enim non propter se, sed nobis hoc affectu amamus. Longè autem alio modo se habent Sancti & Beati dum Deum amant, nempe quatenus in se bonus est, gaudentque ipsum in se esse beatum, & inter alias, hanc etiam perfectionem continere, quod & possit, & velit hujuscemodi beneficia in creaturas suas conferre. Si autem quis Deum amet, non quia cupit eum nobis esse principium bonorum supernaturalium, aut etiam aliorum quorumcumque,

I.
*Quo sensu divina bonitas sit objectum formale Charitatis.**Deus ut infinitè perfectus est objectum Charitatis.*II.
*Ostenditur Deum, ut infinitè perfectum esse.*III.
*Quodcumque attributum Dei sufficit ad actum Charitatis Theologicæ elicendum.*IV.
Quo sensu Deus esse possit objectum Charitatis ut est auctor bonorum supernaturalium.

quorumcumque, sed quia jam ea contulit, existimo hunc actum, non gratitudinis tantum, sed etiam Charitatis in se rationem habere posse.

V. Dico secundò: Quavis Deus, ut diximus, sit objectum formale principale, & finis cui in actibus Charitatis, bona verò creata, quæ Deo ex affectu benevolentiae volumus, sint finis qui, seu *cujus gratia*, aliquo tamen modo dici hæc possunt objectum formale Charitatis. Prima pars constat ex dictis, omnis namque actus, quo Deo bonum aliquod creatum volumus, habet Deum pro fine cui, ad ipsum quippe ultimum refertur ac desideratur, unde est objectum formale principale & primum, hoc enim, ut in Logica, Disp. 2. Sect. 1. diximus, est illud, quod primò & per se attingitur, & propter illud cetera.

VI. Secunda verò conclusionis pars, quòd scilicet bona creata, quæ Deo volumus, dici etiam aliquo modo possunt objectum formale actus Charitatis, probatur; hæc enim bona non sunt merè utilia, sed aliquid in se habent, ratione cujus amari possunt, unde non sunt purè media, quicquid autem sufficientem in se bonitatem habet in ratione honesti vel jucundi, & non merè utilis, dici potest aliquo modo objectum formale, & finis *cujus gratia*, cum verè propter bonitatem, quam in se habet, ametur, quamvis vel sibi quis vel alteri illud amet ut fini cui. Unde & Sancti ac Beati hac ratione Deo tanquam fini cui volunt suas perfectiones intrinsecas. Deinde inter homines vult aliquis amico sanitate, ubi ratio movens ad ei optandum est bonitas in sanitate contenta, sicque licet expectatur amico ut fini cui, expectetur tamen ob bonitatem, quam in se habet, sicque est objectum formale, & finis *cujus gratia*, ut dixi Disp. 2. Logica, Sect. 1. & Disp. 23. Phys. Sectione primâ.

VII. Quando ergo quis sibi ipsi aliquid optat, puta sanitatem aut quid simile, duplex bonitas, finis scilicet cui, & *cujus gratia* ad unum finem totalem constituendum, bonitas nimirum propria, & bonitas rei desideratæ, utraque in suo genere concurrunt, bonitas enim propria est ratio cur hoc sibi optat, id siquidem facit quia se diligit, omnis autem amor terminatur ad bonitatem: altera autem bonitas est rei optatæ, ut jam declaratum est. Verum est quidem, dum quis alterum diligit, & vult ei bonum, peculiare quiddam, in eo ut plurimum, ab ejus personâ distinctum, ut nature suavitatem aut sympathiam, virtutem, vel aliud hujusmodi requirit, non ut finem cui, hic enim semper est sola persona, cui volumus bonum, sed ut rationem formalem in fine cui repertam, moventemque ad ejus personam per modum finis cui amandam, quamvis hæc etiam ratio ametur in obliquo, dum amatur persona illam habens, ut optime observat Vasquez l. 2. Tomo 2. Disp. 205. num. 6.

VIII. Quæres, inter fines *cujus gratia* quisnam primum locum obtineat? Respondetur, quando, ut num. 6. dixi, Deo ut fini cui vult aliquis perfectiones suas intrinsecas, dubium esse non potest, quin hæc inter omnes, quæ excogitari possunt fines *cujus gratia* multis, imò infinitis gradibus excellant. In illo ergo casu idem est objectum cui & *cujus gratia*. Non tamen placet quod affirmant recentiores aliqui, eundem scilicet esse speciem actum amoris, dum quis Deo vult unum tantum attributum intrinsecum, & dum vult illi omnia attributa, semper enim, inquirunt, in om-

ni tali actu amoris includuntur omnia attributa, & consequenter idem semper est objectum. Hæc, inquam, doctrina mihi nullo modo placet; cum enim probabilior sit sententia asserens dari præcisiones objectivas, tum in creatis, tum divinis, ut ostendi Disp. 24. & 25. Logica, & Tomo præcedente, Disp. 18. & 19. sicut cognosci potest unum attributum sine alio, ita & amari; hi autem actus, tum intellectus, tum voluntatis non habent idem objectum cum illis, quibus cognoscuntur & amantur omnia attributa & perfectiones divinæ, & consequenter specie ab illis distinguuntur.

Dices, probare quidem hoc argumentum actum amoris, quo quis complaceat in uno attributo, aliis non amatis, distingui specie ab actu, quo quis complaceat in alio attributo, ut in misericordiâ non in justitiâ, & multo magis distingui specie ab actu, quo quis complaceat in aliis omnibus præter hoc, quod est objectum prioris actus, & habere objectum diversissimum: secus verò res se habet in actibus Charitatis, de quibus loquimur, etsi enim actus, quo volo Deo omnipotentiam, non velit ipsi aternitatem, nec alia attributa, utpote quæ ab actu illo præscindente non concipiuntur, nihil autem volitum quin præcognitum, in fine tamen cui, nempe Deo representantur & amantur, cum Deus illa omnia in se contineat, unde in omnibus hisce actibus idem semper est objectum, & consequenter per objectum distingui nequeunt specie.

Respondetur, licet Deus perfectiones illas omnes & attributa contineat realiter, non tamen formaliter, Deus enim præcisè in suo conceptu, ut in primâ parte declaratum est, aliud non dicit præter naturam divinam subsistentem, vel per subsistentiam absolutam, ut aliqui volunt, vel per tres relativas, ut alii, vel denique per subsistentiam aliquam indeterminatè conceptam; in nullo autem horum conceptuum includuntur formaliter attributa, unde hoc non obstante possunt nec cognosci, nec amari, sicque nil vetat hos actus distingui specie.

Sed contra dicta in conclusione secundâ objicit aliquis: si, uti diximus, Charitas pro objecto formali habeat bona creata, tot erunt habitus Charitatis specie distinctæ, quot sunt objecta creata, quæ Deo volumus specie distincta, cum ab objectis formalibus habitus specificentur. Respondetur, probare quidem hoc argumentum actus Charitatis, etiam supernaturalis seu infusæ, distingui specie ab objectis formalibus creatis *cujus gratia*, nempe diverso bono divino, ut loquuntur Theologi; & idem dicendum videtur de habitibus acquisitis Charitatis: at verò hoc nullo modo sequitur de habitu infuso charitatis. Dicendum itaque videtur hæc in re, quod supra, Disp. 17. Sect. 2. dixi de habitu infuso Fidei, esse scilicet unam simplicem qualitatem, extensivè scilicet indivisibilem, & omnia omnino objecta creata respicere, quæ quamvis modo supra posito dici possint objecta formalia, seu *cujus gratia*, respectu tamen objecti formalis primarii, Dei scilicet finis cui, & in ordine ad quem amantur, censeri possunt objecta materialia: intensivè tamen est divisibilis, & homines, quòd plures actus charitatis supernaturalis eliciunt, eò magis in charitate crescent, & habitum habent intensivè.

Videatur Sectio illa secunda Disputationis decimæ septimæ, eadem enim quoad hoc est ratio de habitu Fidei & Charitatis. Videatur etiam

Finis actus supernaturalis, quo quis vult Deo perfectiones suas intrinsecas posse esse specie distinctas ab aliis.

IX. *Uterius ostenditur hujusmodi actus amoris inter se distingui specie.*

X. *Deus realiter, non tamen formaliter includit omnia divina attributa.*

XI. *Aliud quoddam diversitatis speciem est de habitu acquisito Charitatis, aliud de infuso.*

Habitus infusus Charitatis est extensivè indivisibilis, & divisibilis intensivè.

Sancti quoad idem in Charitate crescent.

Deus in actibus Charitatis est finis cui, bona creata finis cuius gratia.

Ostenditur bona creata, qua Deo volumus, dici posse finem cuius gratia.

Duplex bonitas ad unum integrum finem constituendum concurrunt.

Inter fines cuius gratia præcipuis sunt perfectiones Divinæ.

Tom. II.

etiam Sectio tertia Disputationis præcedentis, in cuius fine hæc obiter sunt proposita.

SECTIO TERTIA.

Varia discutiuntur circa amorem proximi.

I.
Variis modis
diligere potest
proximus.

NOTANDUM, proximum variis modis diligere posse: primò secundum bonitatem naturalem & intrinsecam, quam nimirum habet sibi à naturâ insitam: hoc modo autem amari potest, & actu naturali, si reguletur ab actu intellectus naturali bonitatem illam proponente, vel amore etiam supernaturali, si ab actu supernaturali intellectus eandem bonitatem representante reguletur.

II.
Amari potest
& ob bonitatem
intrinsecam natu-
ralem &
supernaturali-
ter.

Secundò amari potest proximus ob perfectionem supernaturalem intrinsecam, hac ratione verò diligere similiter potest & supernaturali amore, objecto illi proportionato, & naturali; sicut enim, ut supra, Disp. 13. Sect. 2. & 3. ostendi, objecta supernaturalia cognosci possunt actu naturali, demones enim Trinitatem, & alia quædam mysteria supernaturalia, quæ dum erant in statu gratiæ, & elevatione supernaturali cognoscebant actibus supernaturalibus, etiamnum cognoscunt, quamvis modò nullum habeant auxilium supernaturale. Sicut autem objecta supernaturalia cognosci possunt actu naturali, ita & amari: Unde si quis in purâ naturâ constitutus audiret aliquem de gratiâ & visione beatificâ differentem, earumque naturam & præstantiam declarantem, posset eas amare, quamvis nullius actus supernaturalis sit capax.

III.
Amari potest
proximus ob bonitatem
increatam
Dei.

Tertio amari potest proximus ob bonitatem increatam Dei, hæc enim est sufficiens ratio eum amandi, nullâ consideratâ bonitate illius intrinsecâ; imò quantumvis malus sit, hoc modo diligere potest: & hic est perfectissimus actus Charitatis respectu proximi, bonique juxta ac mali hac ratione purè propter Deum amantur, utpote cujus bonitas est sola causa cur diligantur, non quòd hæc Dei bonitas eos reddat bonos, cum sit ipsis planè extrinseca, sicut nec bonitas finis, mediis extrinseca, quidquam bonitatis in ea refundit, propter quem nihilominus amantur; etsi paritas in omnibus non teneat, cum proximus non sit medium ad consequendum Deum. Hoc non inficè declarari potest exemplo, quo ad hoc ipsum utuntur aliqui, dignitas quippe & excellentia Christi est sufficiens ratio cur ejus imaginem cultum & reverentiam exhibeamus.

IV.
Sapè amatur
proximus ut est
res quadam
Dei.

Quarto amatur sæpenumero proximus quatenus est res quadam Dei, bonumque illius extrinsecum, & ad eum multis nominibus pertinens, ad cujus proinde gloriam quicquid in homine est, sive naturale, sive supernaturale cedit, atque hoc pacto ad Dei honorem promovendum, summamque illius perfectionem & excellentiam manifestandam conferunt. Amari ulterius potest proximus, quia à Deo amatur, non spectando an bonus sit is, qui sic à Deo diligitur, an malus, Deus enim vult omnes homines salvos fieri, hoc enim proprium est amicitie, ut quicquid aliquis ab amico amari cernit, id etiam ipse in amici gratiam amet, ut in hoc cum amico concordet.

Prima Conclusio: Tertius modus amandi proximum est virtus verè Theologica: hanc conclusionem existimo à nullo Theologorum negatum iri, bonitas enim Dei hic tanquam objectum formale, & ratio movens ad dilectionem proximi ingreditur, & actum amoris hujus propriè terminat. Sicut ergo actus Fidei, quo articulum aliquem Fidei credo propter auctoritatem divinam est actus Fidei Theologicæ, eo quòd terminetur intrinsecè ad auctoritatem & veracitatem divinam, idem hic dici debet de hoc actu Charitatis, qui proinde ab eodem habitu Charitatis, quo diligimus Deum, elici potest.

Secunda conclusio: Quarto etiam modo amatur proximus vero actu Charitatis Theologicæ: ratio est, sola etenim causa amandi proximum in hoc casu est, quia est bonum divinum, seu res Dei, unde ratio motiva hujus amoris proximi est Deus, qui magis etiam hoc actu amatur, quàm proximus, nam propter quod unumquodque tale, & illud magis. Deinde, ut dictum est, proximus conferre aliquo modo potest ad gloriam Dei promovendam, unde dum quis eum hoc modo amat, Deo amat, magisque Dei gloriam, quàm proximum diligit, solum namque illum diligit quia aptus est ad Dei bonitatem & excellentiam manifestandam.

Circa illud verò quod ibidem addebatur, posse scilicet amari proximum quia à Deo amatur, duobus modis potest intelligi, primò remòtè, ita scilicet ut amor, quo Deus amat homines, moveat nos extrinsecè & consecutivè ad eosdem amandos, ita tamen ut neque hic amor Dei, nec ullum aliud ejus attributum hunc nostrum amorem proximi ingrediatur, tunc autem non videtur hic actus esse Charitatis Theologicæ. Secundò amare possumus proximum ob amorem, quo illum amat Deus, ita ut hic Dei in illum amor nostrum erga proximum amorem intrinsecè ingrediatur, eumque immediatè terminet, quod si fiat, amor hic noster erit Charitas theologia, & ab habitu Charitatis Theologicæ elici potest.

Sed contra ea quæ diximus, eodem scilicet actu amari Deum & proximum, & eundem habitum Charitatis Theologicæ posse amoris tam Dei, quàm proximi esse principium. Objicitur primò: nova difficultas novum requirit habitum, vel adequatum, vel saltem partialem, ergo falsum est quod hæcenus asseruimus, per eundem scilicet indivisibilem habitum Charitatis produci actus amoris Dei & proximi, experientia enim constat, eos etiam, qui sunt in Charitate, & Deum amant, magnam frequenter sentire difficultatem in diligendo proximo, à quo nimirum gravem interdum experti sunt injuriam, ergo hic amoris actus elici debet, vel per diversum habitum, vel saltem per diversam partem heterogeneam ejusdem. Respondetur, hoc tantum probare debere dari diversas partes heterogeneas in habitibus acquisitis, hi enim soli facilitant, non verò in habitibus infusis, hi siquidem non dant facile posse, sed simpliciter. Quamvis, ut supra diximus, hoc ne quidem in habitibus acquisitis arguat novas & distinctas partes, sed victoria difficultatis refundi potest in diversis apprehensiones prævias.

Objicies secundò: Ponamus duos, quorum alter se in amando Deum in se frequenter exerceat, alter in amando proximum propter Deum, hic in hæc actibus eliciendis facilitatem acquirat ille

V.
Actus quo
amatur pro-
ximus ut
res Dei, est
actus Cha-
ritatis Theo-
logicæ.VI.
Quando a-
matur pro-
ximus ut
res Dei, est
actus Cha-
ritatis Theo-
logicæ.VII.
Amor Dei
duobus mo-
dis movetur
nos potest
ad amand-
um proxi-
mum.VIII.
Qua ratio-
nem ob no-
vam diffi-
cultatem
requiritur
novus ha-
bitus.Homines
difficiliter
interdum
amant pro-
ximum.Soli habitus
acquisiti fa-
cilitant.IX.
Unde unus
majorem
habet fa-
cilitatem in